

Bevolkingsonderzoek

‘Vlamingen & het verleden’

Om het potentieel van de erfgoedsector beter te kunnen inschatten en te peilen naar het draagvlak voor erfgoed in Vlaanderen, organiseerde FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed in het najaar van 2010 (oktober – december) ook een groot bevolkingsonderzoek onder de noemer ‘Vlamingen & het verleden’.

In het kader van dit bevolkingsonderzoek kregen 5.000 aselect gekozen Vlamingen tussen 18 en 85 jaar een vragenlijst toegestuurd waarin onder meer gepeild werd naar hun erfgoedinteresse, erfgoedparticipatie en de plaats die het verleden inneemt in hun leven. Er werden ook opinie vragen gesteld over het belang van erfgoed en erfgoedinstellingen, het belang van kennis over het verleden en over de rol van de overheid met betrekking tot het erfgoed. Daarnaast werden vragen gesteld naar de ruimere vrijetijdsparticipatie. 1.937 mensen vulden de enquête in (respons 38,7%), waarvan er 1.898 bruikbaar waren voor verdere analyse.

De mate van interesse in diverse erfgoedthema’s varieert van thema tot thema. De respondenten uit

het onderzoek zijn het meest geïnteresseerd in de geschiedenis van het lokale en nabije en in ‘volks-culturele’ thema’s die verband houden met het leven van alle dag en de wijze waarop mensen vroeger dingen deden, maakten of produceerden.

Enkele voorbeelden:

- lokale geschiedenis: 50,8% sterke tot zeer sterke interesse
- geschiedenis van het dagelijkse leven: 38% sterke tot zeer sterke interesse
- culinair erfgoed: 38,7% sterke tot zeer sterke interesse
- oude gebruiken, tradities of gewoontes: 32,9% sterke tot zeer sterke interesse
- oude ambachten en handwerktechnieken: 25,6% sterke tot zeer sterke interesse

Er bestaan niet alleen significante geslachts-, leeftijds- en opleidingsverschillen inzake de interesse in specifieke erfgoedthema’s, maar ook inzake de algemene graad van erfgoedinteresse. Zo hebben

mannen en hoogopgeleiden een hogere kans om sterk tot zeer sterk in erfgoed geïnteresseerd te zijn, terwijl de jongere leeftijdsgroepen (-34) een hogere kans hebben om niet in erfgoed geïnteresseerd te zijn. Er bestaat ook een duidelijk verband tussen de mate van erfgoedinteresse en de participatiegraad, -frequentie en -breedte. Dit geldt voor alle vormen van erfgoedparticipatie.

Tegelijkertijd is er een grote discrepantie op tussen interesse enerzijds en participatie anderzijds. Heel wat respondenten die aangeven sterk tot zeer sterk geïnteresseerd te zijn in erfgoed of in specifieke erfgoedthema's, doen hier niets specifiek rond en/of zijn geen lid van een erfgoedvereniging. In die zin kan men spreken van een grote reserve aan mogelijke participanten en potentiële leden. Hier zijn dan ook heel wat kansen voor de erfgoedsector.

Het draagvlak voor erfgoed blijkt bijzonder hoog te zijn. Uit de specifieke vragen omtrent het belang van cultureel-erfgoedinstellingen, het belang

van immaterieel en cultureel erfgoed, de rol van de overheid met betrekking tot de vrijwaring en ondersteuning van het erfgoed blijkt dat niet alleen sterk tot zeer sterk geïnteresseerden ons erfgoed een warm hart toedragen en het belang hiervan onderstrepen, maar ook zij die nauwelijks of niet in erfgoed geïnteresseerd zijn.

Een eerste, beperkt overzicht van de onderzoeksresultaten werd gepubliceerd in het PRISMA-the-manummer van het tijdschrift van FARO¹. In de komende maanden zal FARO de vragenlijst stapsgewijs verder ontsluiten.

1 Alexander Vander Stichele. Vlamingen en het verleden. Een bevolkingsonderzoek naar erfgoedbeleving in Vlaanderen.faro | tijdschrift over cultureel erfgoed. 2011 (3). Online beschikbaar via <http://www.faronet.be/prisma/prisma>

Om na te gaan in welke mate de verzamelde data representatief waren voor de Vlaamse bevolking namen de onderzoekers van FARO ook een aantal vragen over de bredere cultuurparticipatie van de respondenten letterlijk over uit het onderzoek 'Sociaal-culturele verschuivingen in Vlaanderen' (SCV) uit 2010. Daaruit bleek dat de dataset van FARO een oververtegenwoordiging van cultureel actieve respondenten bevatte. Door deze

oververtegenwoordiging kunnen eigenlijk geen uitspraken gedaan worden over het interesse- en participatiegedrag van 'de Vlamingen' in het algemeen. Wel kunnen uitspraken gedaan worden over verschillen tussen incidentele en frequente participanten, of tussen niet in erfgoed geïnteresseerden en sterk in erfgoed geïnteresseerden, zoals bijvoorbeeld in onderstaande grafiek.

Lidmaatschap van heemkundige kring opgesplitst naar mate van interesse in lokale of regionale geschiedenis.

